

RENTA POLITYCZNA I EKONOMICZNA A DOCHÓD PRODUCENTA ROLNEGO

Agnieszka Bezat-Jarzowska
Włodzimierz Rembisz

Struktura

- ❑ **Dochód jako funkcja celu producenta rolnego**
- ❑ **Renta ekonomiczna i polityczna w realizacji funkcji celu producenta rolnego**
  - “ Renta ekonomiczna
  - “ Renta polityczna
- ❑ **Substytucja między rentą ekonomiczną i polityczną**

Problem

Dwa rodzaje dochodu producenta rolnego i jego zmian

**Efektywność produkcji i jej poprawa   renta
ekonomiczna**

Efekty dochodowe polityki rolnej   renta polityczna

Pytanie

Jaka jest relacja między tymi dwoma rodzajami dochodu i jego zmian?

Czy występuje relacja substytucyjna?

Czy mamy do czynienia z efektem synergii?

Założenia analizy

Funkcją celu, którą maksymalizuje producent jest dochód.

Producent zachowuje się racjonalnie, także w sensie racjonalnych oczekiwań.

Analiza odnosi się do danego poziomu dochodów i krótkiego okresu w sensie zmian technicznych.

Analiza jest prowadzona dla danych relacji cenowych.

Hipotezy analizy

Przy powyższych założeniach racjonalność w sensie wyboru producenta oznacza, że:

1. Producent rolny *porównuje* koszt uzyskania efektu dochodowego z obu rent . politycznej i ekonomicznej.

2. Korzyści z renty politycznej mogą *zmniejsza* wysiłki na rzecz poprawy efektywności.

3. *Wybór optymalny producenta wyznacza stopa substytucji określona przez relację użyteczności i kosztów obu analizowanych rent.*

Podstawy analizy

Funkcja celu producenta rolnego:

$$\max_R E(D_t)$$

Dochód jako funkcja renty ekonomicznej i politycznej:

$$D_t = \max_R f\{EP, B\}$$

Renta ekonomiczna:

$$EP = f(C_R \cdot R - N \cdot C_N)_R$$

Renta polityczna:

$$B = g(\bar{T}_R + T_B \cdot Z_t)_R$$

Podstawy analizy

U yteczno renty ekonomicznej i politycznej dla *danego* poziomu dochodu:

$$D = f(EP, B) \Rightarrow \max U_R$$

$$dU_R = \Delta EP \frac{\partial U_R}{\partial EP} + \Delta B \frac{\partial U_R}{\partial B} = 0$$

gdzie:

$\Delta EP \frac{\partial U_R}{\partial EP}$ oznacza dochodowy efekt poprawy efektywności produkcji,

$\frac{\partial U_R}{\partial EP}$ kra cowa u yteczno poprawy efektywności dla dochodów producenta rolnego, czyli - z punktu widzenia realizacji jego funkcji celu,

$\Delta B \frac{\partial U_R}{\partial B}$ oznacza dochodowy efekt zwiększenia wsparcia producenta rolnego w ramach WPR,

$\frac{\partial U_R}{\partial B}$ można określić, jako kra cowa u yteczno dochodów wsparcia w ramach WPR - dla realizacji funkcji celu producenta rolnego.

Podstawy analizy

Porównanie korzyści = użyteczności z renty ekonomicznej i politycznej oraz **stopa substytucji** między nimi jako relacja ich **użyteczności**

$$\pm \Delta EP \frac{\partial U_R}{\partial EP} = \mp \Delta B \frac{\partial U_R}{\partial B}$$

$$S_{EP/B} = \frac{\Delta EP}{\Delta B} = - \frac{\frac{\partial U_R^{EP}}{\partial EP}}{\frac{\partial U_R^B}{\partial B}}$$

Podstawy analizy

Stopa substytucji korzyści i kosztów z rent ekonomicznej i politycznej jako różnicy dochodu

$$S_{EP/B} = \frac{\Delta EP}{\Delta B} = - \frac{kd_{EP}}{kd_B}$$

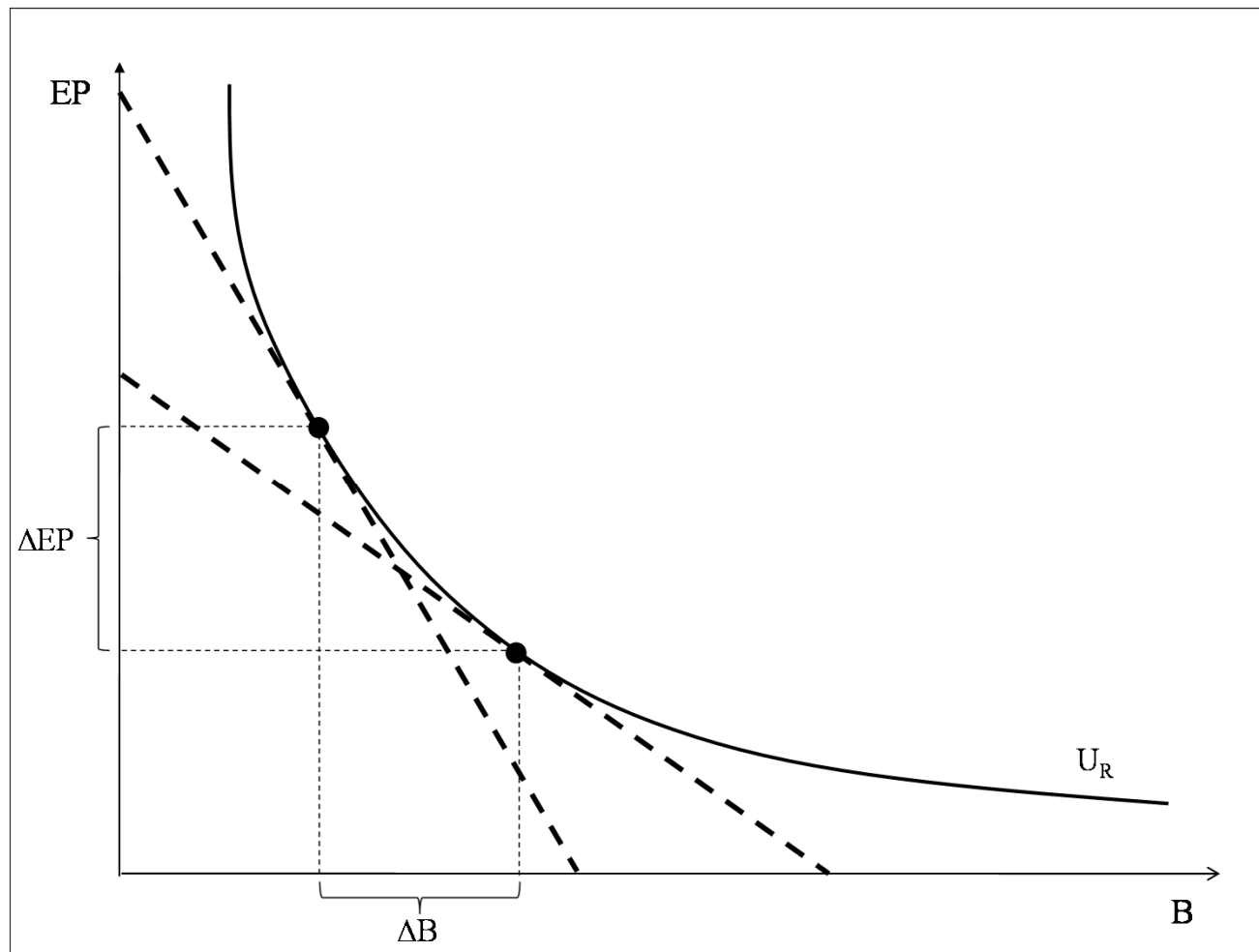
gdzie:

kd_{EP} koszty uzyskania efektów dochodowych z tytułu renty ekonomicznej,

kd_B koszty uzyskania efektów dochodowych z tytułu renty politycznej.

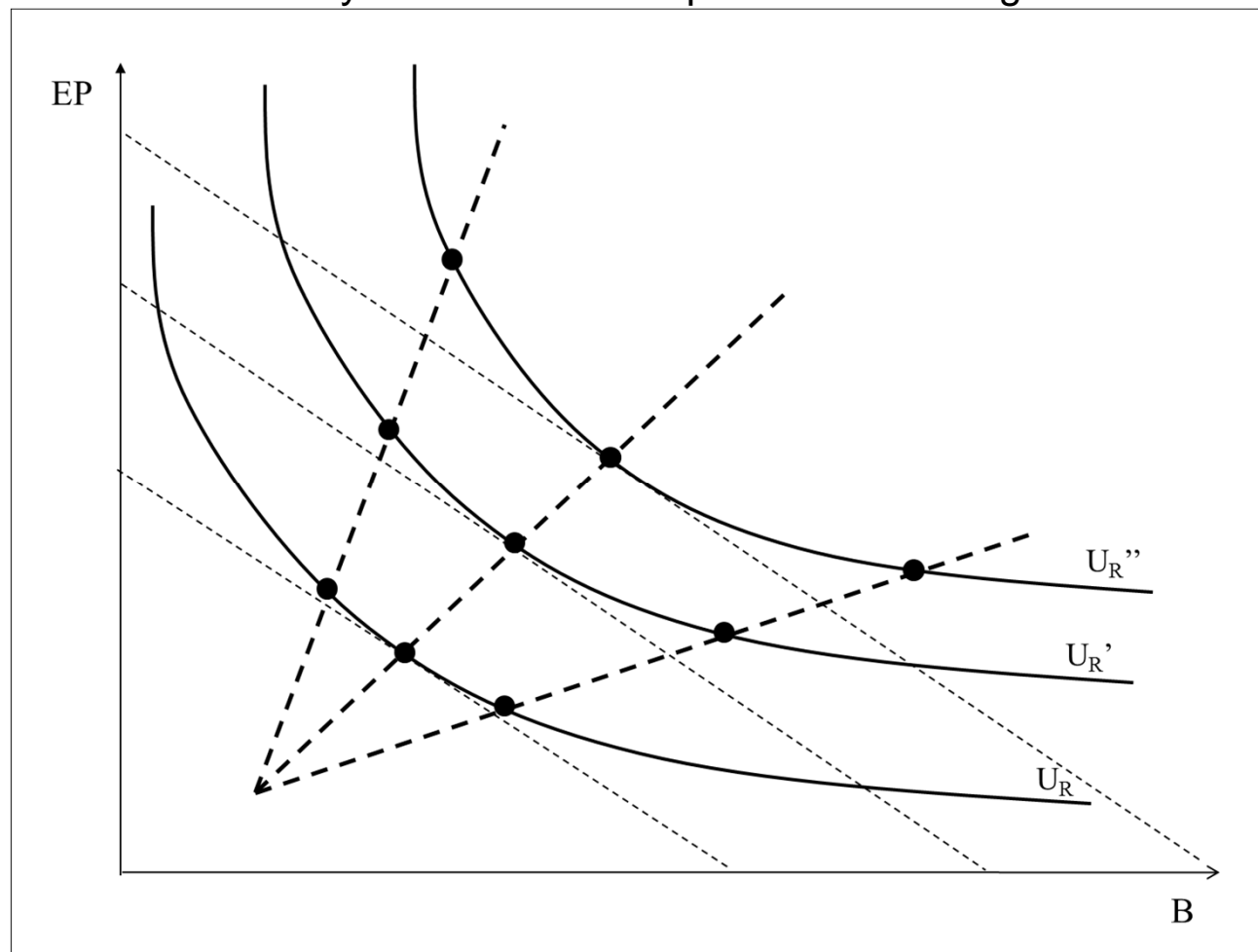
Podstawy analizy

Rysunek 1. Stopa substytucji między rentą ekonomiczną a polityczną

Podstawy analizy

Rysunek 2. Ciągłe zmiany relacji renty ekonomicznej i politycznej jako
ródeżywzrostu dochodu producenta rolnego

Podstawy analizy

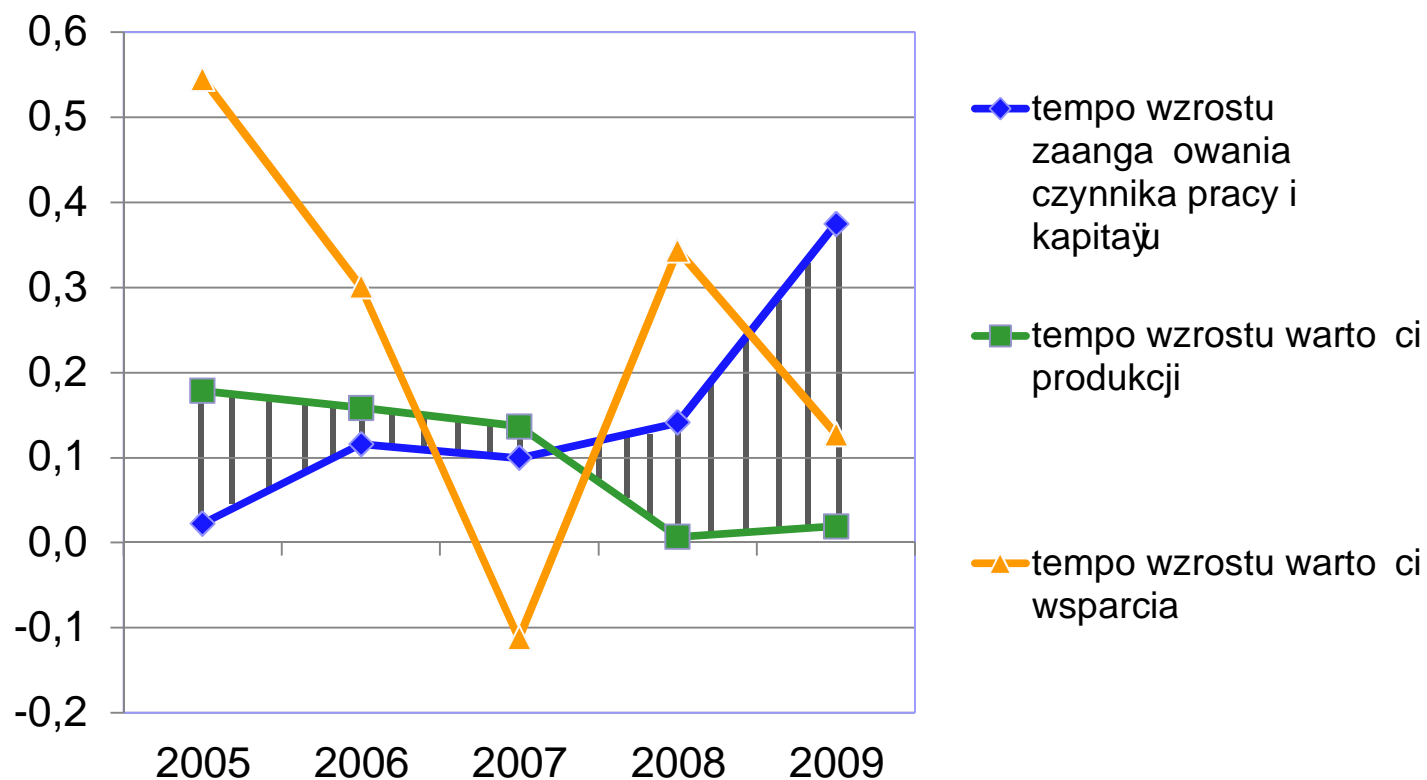
Tabela 1. Zmiany renty ekonomicznej i politycznej oraz stopa substytucji między rentami dla gospodarstw rolniczych w Polsce w latach 2005. 2009 (rok t-1 = 100, delta EP, delta B w PLN)

wyszczególnienie	2005	2006	2007	2008	2009
ΔEP	-4615	9143	4480	-27311	-3394
ΔB	11703	9242	-3094	14463	6148
stopa substytucji	-0,39	0,99	-1,45	-1,89	-0,55

ródło: obliczenia własne na podstawie danych FADN, średnia dla próby, w przeliczeniu na przeciętne gospodarstwo.

Podstawy analizy

Rysunek 3. Tempo wzrostu zaangażowania czynnika pracy i kapitału, wartości produkcji oraz wsparcia w Polsce w latach 2005-2009

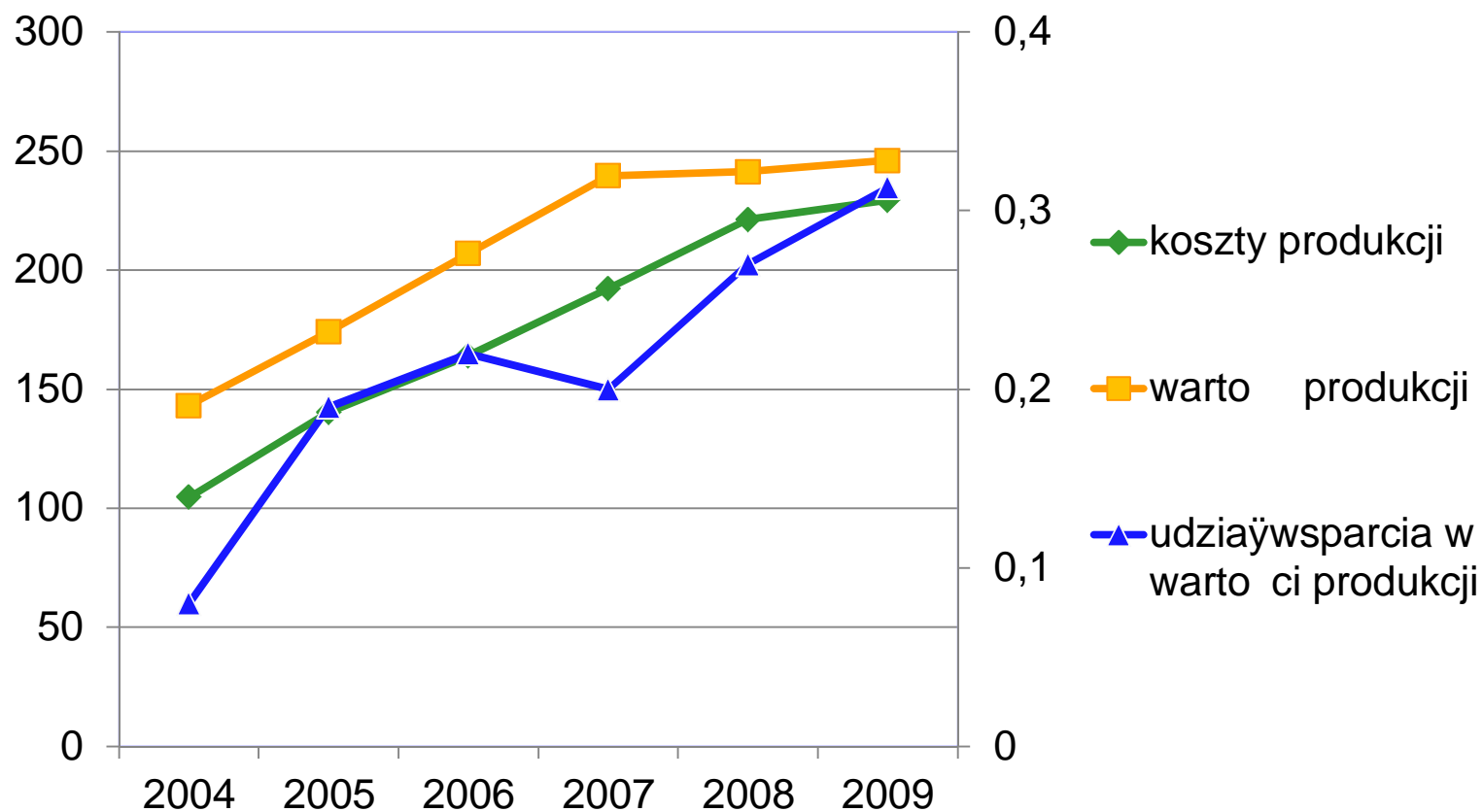

ródło: obliczenia własne na podstawie danych FADN (średnia dla próby, przeciwne gospodarstwo)

Podstawy analizy

Rysunek 4. Koszty i wartość produkcji (w tys. zł) oraz udział wsparcia w wartości produkcji w latach 2004-2009

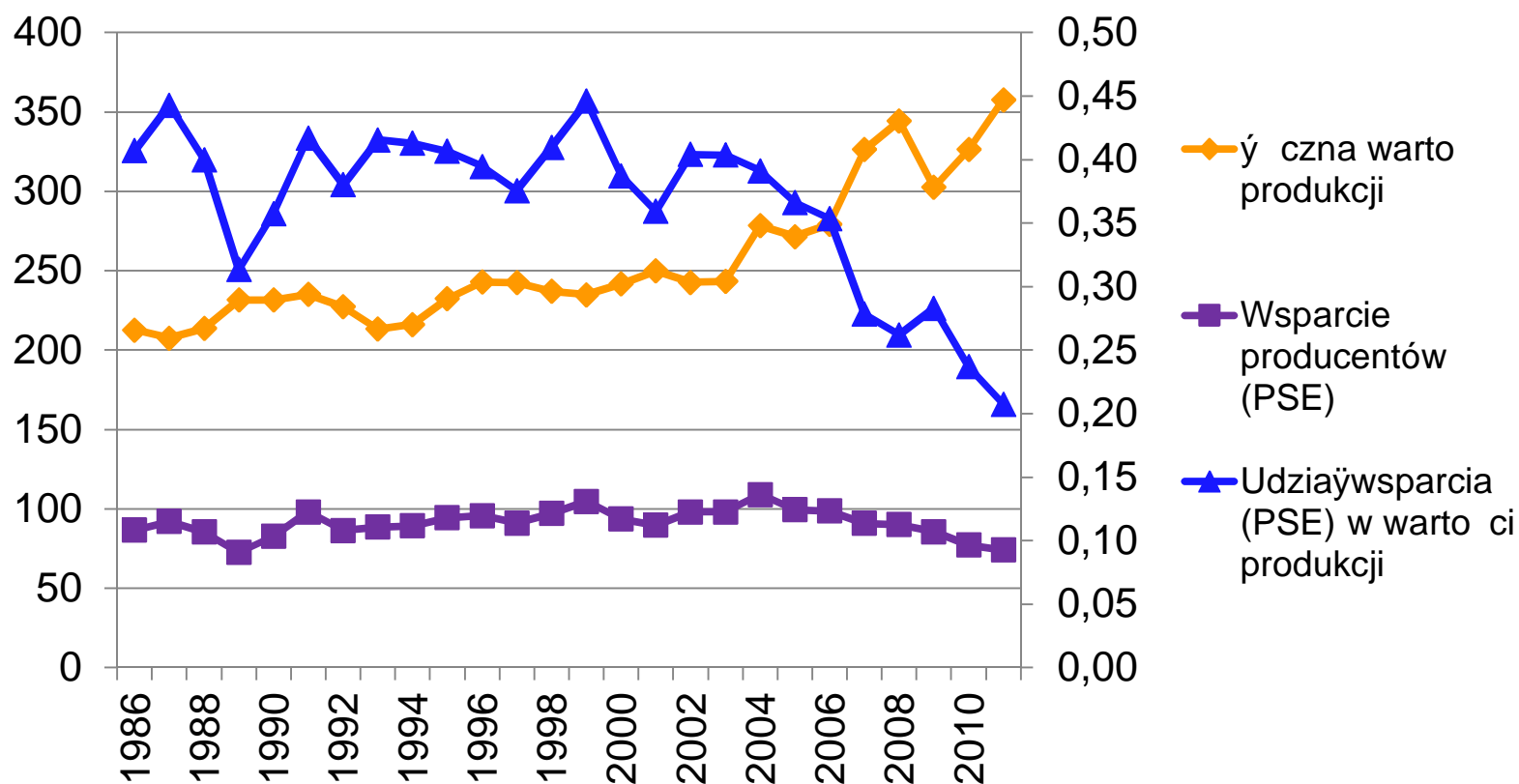

ródło: obliczenia własne na podstawie danych FADN (wartość średnie dla badanej próby, przeciętne gospodarstwo).

Podstawy analizy

Rysunek 5. Wartość produkcji rolniczej oraz wsparcie producentów (PSE) w UE w latach 1986-2011 (w mld euro)

ródło: obliczenia własne na podstawie danych OECDStats.

Podsumowanie

---

1. Otwarcie nowego problemu wyboru producenta rolnego.

2. Przedstawienie nowego podejścia analitycznego w tym zakresie

3. Trudno jeszcze jednoznacznie określić przewagę efektu substytucji

4. Przedmiot dalszych badań w ramach Programu Wieloletniego.

Dzi kujemy